

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 149. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677733776000/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

150

- 268 1 PHÆNOMENON PARIENSE
 eller
 3 Sandferdig *Relation* om den Synderlig Himmels
Constellation oc *Constitution*, som af *Collegio Mathe-*
 6 Paris den 7. *Novembr: stil: nov: 1678.* af Frandsøesche
 paa Tydsche udsat, oc nu paa danske ofvergifvet, hvil-
 chet hafver sig J Sandhed, som følger:
- 9 *Anno 1678, den 7. Novembr: stil: nov:* der alle *Mathe-*
matici til Paris vare med *Globis, Tubis, Astrolabiis,* oc
 andre *instrumenter* forsamlede in *observatorio Aca-*
 12 *mico* om afftenen Klochen 10, *repräseniteredis* himme-
 len udi denne Sær oc Synderlige *Constitution* oc for-
 schrechelig gestaltt, Nemlig
- 269 15 1. Fire Krigsheste med Ryttere saais J de fire himmelens
 hiærner, en hvid Rytter J Sudost, en rød J Sudvest, en
 18 Sort J nordvest, oc en bleeg J nordost, som blefve
 satte, saa som at holde en sterch Væct der himmelen
 begynte at staae J Lius lue.
- 21 2. Dernest ankom først *Vulcanus* med *Fransk Liberie* paa
 himmelens *Theatro* fremridendis, oc sprudendis lutter
 24 ild oc lue, hand gjorde strax *alliance* oc *accord* med
Apolline oc *Neptuno*, at de schulle staae hannem bie
 udi et tog, hand ville anfange imod *Manen* [och] hendis
sphaeram.
- 27 3. *Manen* eller *Læna* gjør strax der imod *Alliance* med de
 fem planeter, (thi *Biscop Mercurus* holt daa med *Vul-*
 30 *cano*) [gjørende] dennem stoere løffter, baade at schaffe
subsidiar penge, saa oc aldrig at gjøre fred imod sine
allierede planeters samtyche.

plages han af de mest tilintetgørende planer,
og
skønt han undertiden for en stor del er død,
lever han dog af andres død,
uvidende om,
at menneskeheden er forgængelig,
og
en ringe omstændighed blandt alle,
og det er lige meget,
om han lever eller dør,
skønt
hans død er nyttigere end livet.
Men omsider døde han,
og Snarefrod
ophørte at være blandt de levende,
idet nogle foretrak for glæden,
og dannebrogskorset
for navnet.
Eftersom vognen kører det offentlige,
og den døde gik bort,
dette epitafium
til crindring om sagen:
Han fylder ikke hele denne grav,
som hele Nordens
røverier ikke kunne fylde,
hvor han gik bort, er der en ed.

4. Strax indfaldt *Vulcanus* J *Manens* stat oc *sphaeram*, oc tog ilde af sted med rof, mord oc brand, oc
- 33 [5.] Til Søes *conjungerede* sig *Apollo* med *Vulcano*, saa de
 begge anfaldt *Lunaes* schibsflode, men som *Manen*
 stoed sig dapper J det søeslag, gjorde strax *Apollo* fred
 36 med *Manen*, oc falt saa vit fra *Vulcani* *partie*, at hand
 ville sidde *neutral*, oc forføyede sig hiem til sin *sphae-*
ram oc *Parlamenten*, hvor hand har lefvit udi god fred,
 39 indtil nu hand tog sig fore at være *Mediator*, daa
Vulcanus ved nogle *Jesuitische* *Stellas nebulosas* (somme
 meene at *caput Medusæ* self var med J denne *conspi-*
 42 *ration*) gjorde *conspiration* imod *Apollinem*, oc ville
 270 forgifvit hannem, men himmelen har aabenbaret /
 ditte forræderic, saa begge [*Apollinis*] *Parlamenten* har
 45 noch at gjøre, at *inquirere* i samme *conspiration*.
6. Der *Vulcanus* saac sig nu forlat af *Apolline*, drager hand
 cy alleene *Neptunum*, en ypperlig Krigsmand, (hvis
 48 Raadgifvere ere forsigtige oc hans Krigsmænd troe oc
 dappere) udaf sine *skiar* oc *klipper* til sin succurs,
 men endoc den *Biscop Mercurium*, som J lige maade
 51 falt ind J *Manens sphaeram*; dog *Mercurius* ved bedre
information oc *persvasion* slog Sig fra *Vulcano*, oc gaf
 sig J *alliance* med de andre 6 *planeter*, effter *Saturni*
 54 tilschyndelse.
7. Mens *Neptunus*, som hafde opbaaret mange penge
 af *Vulcano*, holder endnu fast ved *Vulcano*, oc dex-
 57 ofver hafver *Neptunus* lidet stoer schade baade til Søes
 paa sin flode, oc til Lands har hand forliset mange
 byer oc Lande af sin *Sphaera*, enddog hand imod
 60 mange tønder gulds opbørsel har icke giort *Vulcano*
 nogen synderlig bifald, eller mercheligh *assistance*, vii-

- dere end hand ville døset *Solen* J søfne, ved et gifftermaal med *Neptuno* oc *Lucida Lyra*, oc hand indfaldt uformodet, uden feydebreff J *Martis absentis et bello Vulcaniano impliciti sphaeram*, om hand J det ringeste kunde giøre een *diversion*, hand kom først som en ven eller reysendis, hand kiøbte for *Solf* oc penge udi *Vertshusene*, men begynte omsider oc effter haanden at handle fiendtlig oc bemegtige Sig stedene; der *Mars* ditte fornam, er hand ved sin scharpsindighed oc dapperhed kommen hadstig oc hofvitkults paa *Neptunum*, som hafde indqvarteret sig J *Martis sphaera*; *Mars* fører sine Soldater paa *Vogne*, kom uformodentlig med sine *Dänlings Bynder* oc slager strax *Neptuno* 4000 stierne fra, oc Jager de andre hofvitkults udaf sin *sphaera*, strax indfalder *Mars* J *Neptuni sphaeram*, oc tager hannem mange byer oc ste -/der fra, indtil hand nu gandsche har udryddet *Neptunum* af den *sphaera*, som hand tilforn hafde taget fra andre *Planeter*.
- 81 8. Oc ditte tog udrettede *Mars* saa meget dis *Lycheligere*, fordi *Solen* med sin flode, saa oc til *Lands*, samt *Venus* oc *Mercurius* iligemaade assisterede *Marti* udi ditte tog; disse 3 allierede *Planeter Mars, Venus* oc *Mercurius* har formedelst dieris troe oc dappere militarische stierne icke lidet nogen Synderlig schade paa dieris stierne *Armee*, thi de bruger forsigtighed, oc mandighed;
- 90 9. Mens *Solen* har baade vundit og tabt, Jaa fast meere tabt end vundit; vel hafver *solen* beholder seyr udi tvende søeslag, oc tager eendeel schibe fra *Neptuno*, Jaa indjaget hannem inden schiær oc Klipper, mens til *Lands* har *solen*, naar hun regner sin bekostning oc
- 93

- undersaattemis *Ruin*, meere tabt end Vundet, hvilchet
 dog mest er forarsaget ved sine *Generals*, *Commis-*
 96 *sariers*, Raads oc *Officers* utroschab, forræderie,
 gicrighed, ugudelighed, daarlighed, uforsigtighed,
 99 sikkerhed, søfnactighed oc falsshed. Saa at dieris Høf-
 vitzmand *Pegasus* er allerede afdanchet, oc sat udi
 102 *arrest* for forræderie, hans Svoger *Centaurus*, som er
Jegere, men rider paa een *Turchische* hest med en *Uhr-*
hane paa haanden, icm *Himulus*, som dog iche breger
 som et *Kid*, men schraaler som en *Cartou Stache*,
 105 *Nimbusus Orion* puster Solens guld til sig ved en *Sud-*
ost Vind, *Ursa Major* seer ichun med et *shiel* og schief
 øye; *Draco* ruinerer oc opbrænder solens sphaem, de
 ere alle gicrige, uforstandige, oc een deel forrædere;
 108 Mens den ypperlige stierne *Phenix* stach de alle effter,
 til de sich hannem hart ad *caputerii*, dog benaadet med
 272 fengsel, (for hand var / dem for tredsck) paa dit de
 kunde effter egen tyche raade oc rutte med Konge oc
 111 crone, med Land oc rige; Nogle vil sige, (dog Jeg troer
 det aldrig, oc holder dit chun for et løgnactig *sparga-*
 114 *ment*) at *Cassiopeja* *conspirerer* saa hemmelig med den-
 nem, at hun vil hafve sin Søn *Perseum* til regieringen
 I steden for *Solen*, som dog udi Sig self er meget from,
 117 (Jaa alt for from) Regenter; Men som *Astronomi* hafver
 nu Saa *observerit Solens maculas*, daa er oc ditte en plæt
 udi *Solen*, at hun holder iche scharp *justitz* oc *disciplin*
 120 ofver sine stridende stierne, saa de faaer saa got som
 ingen straf for rof oc ran, for hoer oc mord, saa de
 123 handler langt verre end stierne ofver Tyrchens
horizont, end oc I *Solens* egen *sphaera*, som forleden
 en stierne *Arcitenens* eller *Capella* lod en torden straale
 ofver Ydsteds *horizont* nedfalde, paa en barselqvinde
 126 oc hendis *Poster* chun for en dyne at rofve; oc at *Solen*
 iche schal høre ilde for saadant *barbarische* og ugude-

- lige vesen, er *Solens* Svend *Phaëton*, som skriver
 129 *aviser*, befaleet at smyche ditte ugudelige *Styche* oc
 medfart med en høfflig stiiil oc *complemang*, saa at sam-
 132 me forskrechelige medhandling blef ichun kaldit en
 irring oc misforstand imellom Borgerschabet, oc Sol-
 datesqven; Derforuden, naar andet uretfærdigt oc util-
 135 bærliigt *passerer*, som naar *Solen* lider mercheligh schade
 oc nederlag ved forræderie eller misforstand, daa maae
 sligt icke komme *J couranterne*, men schal enten tics
 eller undskyldes, dog den ærlige, fromme oc redelige
 138 soei kand intet der til, men ved saadanne *stellas nebu-
 losas* har solen lidet stoer schade, oc hafver mist ved
 uforstandighed meere end ved fiendens *Neptuni* maect
 141 mange 1000 Krigsstierner, oc har forlaaret en deel byer
 oc steder af sin vunden *sphaera*. Endoc fordi *solen*
 hafver chun faae indfødde oc troe stierner til *Generaler*,
 273 144 Raad / oc *Officerer*, men Bruger mange fremmede
 stierner, opkomne fra Sønderpolen, som ere fremmede
 147 *J Raad*, *J daad*, *J drift*, *J forretning* oc gierning, (dog
 een del fremmede stierner ere oprictige, dappere oc
 upaaklagelige) oc *Solen* forbigaaer ofte mange ind-
 150 fødde adelige stierner under nord-polen, hvorudofver
 hun lider schade oc afbrech af fremmede stierner, saa-
 som af *Sirius*, *Procyon*, *Hydra*, *Corvus*, *Serpens* oc
 153 andre, som først vare Jegersvenne, Jactdrenge, Hych-
 lere, Tallerchenslichere, oc trappestrygere, men ved
 Hychlerie, narreverch, oc *Pegasi* svogerschab ere høyt
 156 *ascenderede* paa *Solens sphaera*, hvilche forvender
 solens hierte oc dreyer den som de lyster, indtil *Solens*
sphaera ved ulidelig udsuelser oc beschattelser *ruineres*,
 oc ved den langvarende oc schadelig *Officerer* Krig
 159 slet ødeligges.
Signum Leonis hafver lenge stadiit sig vel, men lod sig
 forleden ofverrumple af *Neptuni* stierner [i] *Bag-huset*,

- 162 solen til stoer schade, foruden det at *Neptuni Cappere*
 har gjort Solen paa Sine strømme stoer afbrech oc
 schade paa schibe oc gotz. Her hos Sigis *Neptunus* for-
 vist at bestiche med foræringer Solens Raad, *Gene-*
 165 *raler* oc *Officerer*, fornemmelig de, som ere udi Svoger-
 schab med *Neptuni* stierner, saa at tiden forsømmes,
 168 schatterne formeeris, Officererne belønns, men intet
 udrettis. Thi Solen begynder aldrig saa snart at gaa *in*
Libram, før *scorpionen* oc *schyften* udseer Sig vinter
 171 kvarter, dog *Obriste Cygnus* staaer sig vel, oc er een
 god *partiegengere*; Begge *Generaler Bootes* oc *Hercules*
 med mange andre ere troe og dapper. Men Gud gifve,
 174 at de fælsche og vildfarende stierner schulle icke giøre
 større schade, end de gode oc retvirchende kand for-
 maac at udrette gavn. Gud opliuse Solens øyne, at den
 177 ville *removere* de schadelige stierner af sin *sphaera* oc
commissaritet nemlig *Lepus*, *Lupus*, *Delphin*, *Pavo*,
Hydrus, *Deltolton* oc *Foucan* oc sette andre, som ere
 180 troe oc forstandige J dieris sted oc stelle.
10. Der nu ditte saa *passerede* J Solens [*horosco*], daa
 spiller *Manen* ligesom *Banquoerth* oc under hatten
 274 183 med sine *allie-/rede Planeter*, fra hvilche hun *aposta-*
serer, oc enddog de alle hafde *assisterit* manen *in Agone*
 mod *Vulcanum*, *Apollinem* oc *Mercurium*, dog giør
 186 *Manen* (saasom hun er ubeständig J sine [kvarter-]
 schiffter oc løffter, hvilchet noch kand erfatis af de
 189 mange pletter j *manen*, som gemeen mand kalder kaal-
 tifven) svigactelig fred med *Vulcano*, imod alle *Alli-*
erede Planeters raad, vilie oc samtyche.
11. *Vulcanus continuerer* samme sin snildhed, oc spiller sit
 192 verch saa tredscheelig, at hand tillocher *Jupiters Amba-*
sadeur til fred med Sig at indgaae, u-anseet *Jupiter* har

- liid stoer schade, oc mist mange byer af sin *sphæra*,
 195 Thi hand er heel seen udi sin *affaires* (mueligt den
 tunge *Spansche* krigskappe (dit forvolder) saasom hand
 gaaer sin gang J 12 aar, hvor udofter hand intet
 198 *remarquabel* har udrettet, J ditte tog imod *Vulcanum*
 sin naboe; dog har end *Jupiter* icke fremsent fredens
ratification, saa at alle *Planeterne* formeener den fred
 201 icke at wordt bestandig, oc at det er icke endnu J dit
 kar, som det vil giøres J. Til med har *Planeterne* ditte
 bag øret, at betale *Manen* sin falsche frafald, at *Luna*
 204 bør at bringis til den *devotion*, at hun maac vist tage
 sin *blaa skipper hue* af, oc bede de *allierede Planeter* om
 forladelse for sin hemmelige oc forrædische *apostasia*.
- 207 12. Fremdeelis bruger *Vulcanus* sin snedighed, at hand
 vil indgaae en *particulair* fred, endocsaa med *Saturno*
 sielf, som oc er heel seen, og intet *actio*, hand udretter
 210 saa got som intet J marchen, imod *Vulcanum* sin mec-
 tige fiende, eller imod sine *Rebellerende*, thi *Saturnus*
 gaar sin gang J 30 aar, (Gud forbiude at krigen schulle
 213 vare saa lenge), hand lcfver J Jucl oc gode dage, han
 gifter Sig, gjør barsel, dantzer ballet, og anslaaer
comædie, oc lader imidlertid mange lande oc Guds
 216 børn *ruineris* af *Vulcano*, som spruder ild oc mord,
 hvor han fortfarer; der faldt et stiereschud J gaar J
 Cantzellers huus her J Paris, som berettede, at freden
 219 var paa himmelen saa nær rigtig imellem *Saturnum* oc
Vulcanum, dersom ichun *Saturnus* ville tillade *Vulcano*
 fri *durchmarching* igiennem hans *Sphæram*, at hand
 222 maatte gaae ned J de andre *Planeters horizon*, at *assi-*
stere Neptuno, som nu self sigis, at hafve en nye *armee*
 paa beenene J fuld *march*, som schulle komme ned
 275 225 ofver / Curlands *horizon*, oc gaac bag paa Solen,
Mars, Venus oc *Mercurius*, Jaa paa *Saturnum* sielf. Men

- 228 alle *Planeter*, Jaa gandsche *Galaxia* vil forsichris om,
at *Saturnus* er aldrig saa falsch oc forredisch imod de
allierede, som *Luna* var.
- 231 13. Fornemmelig fordi *Pan* oc *Orpheus* tvende himmel-
mechtige Stierner, som regiere ofver *Beyers* oc *Han-
novers horizon* hvilche hid indtil har siddet *neutral* oc
234 chun med sig self gjort en *defensive dupel alliance*, schal
hafve lofvet at assistere *Saturno*, om *Vulcanus* griber
hannem for hart an. Til med *Apollo* med sine *Parla-
menter* har lofvit det samme; Gud gifve lofterne maatte
237 holdes, saa vil mand formode, at *Vulcanus* faar aldrig
den begierte fordømmelig oc forderfvelig *ruinerende*
frengang.
- 240 14. Dog schal *Vulcanus* hafve lofvit *Neptuno*, at hand
aldrig vil giøre fred med *Saturno* oc solen, eller med de
andre *Planeter*, før *Neptunus* faaer fuldkommelig *re-
243 stitution*, (som er umueligt) oc *satisfaction* for sine
enten indtagne eller *ruinerede* steder, lande oc byer; oc
246 for hans Svoger *Hesperus*, som er fordrelven af sin
førstendomme, oc *logerer* J Solens *horizont* ofver
Hamborg, vorder fuldkommelig *restituerit*, hvilchet har
249 lang udsecnde, saa at freden inellem de *allierede*
planeter, oc de andre Sønner-pols stierner siunis at
være langt borte.
- 252 15. Der Klochen slog tre om natten kom solen til schibs,
oc *Mars* fra *Grifsskef*, item *Venus* fra *Lunaberg*, oc
conjungerede sig J en *Trigono* ofver *horizonten* paa dit
berg *Ismarus*, at *abouchere* med hver andre, vel schulle
255 Biscoppen *Mercurius* ocsaa varet til ditte mode udi
Ismaro, men som hand kunde icke faae Verchet dref-
ven efter sin *model* oc *Münster*, blev han saa forternet,

- 258 at han for alle *Planeterns* oc sønder *pol's* stjerners næse lagde sig til at døe, oc sees icke meere paa den stridende himmel. Hvad nu paa ditte mode vil følge, om
- 261 disse *aspecter* vil vorde *conjunctio* eller *oppositio* oc hvad udseende dit vil hafve, med *Neptuni* nye krigshær, dit vil tiden lære.
- 264 16. Som Klochen slog 4 om morgenen til *Paris* opkom mange dunche oc dumme schyer paa himmelen, saa at *horizonten* blef formørchet, oc himmelen var icke
- 267 meere stiernelius: der med forsvant for alle *Mathematicorum Parisiensium* øyne ditte sær oc merchværdig *Phænomenon* af himmelen.
- 270 *Observatum et consignatum Parisiis ab omnibus Mathematicis et Astronomis Regiis, hora 10 nocturna, ad 4 matutinam, die 7 Nov. St: n: 1678 in observatorio Academico; Sub officii nostri [et] facultatis Mathematicæ sigillis.*
- 273